

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ازدواج موقت

چکیده بخشی از کتاب معالم المدرستین

استاد راهنما: حجت الاسلام خطیبی

نویسنده: حسین احمدی

آبان ۱۴۰۲

موسسه بیان معرفت

چکیده

ازدواج موقت ازدواجی است که در آن ارث وجود ندارد و مدت آن محدود است و طبق نظر شیعه شاهد نیاز ندارد اما اهل تسنن می گویند شاهد نیاز دارد منبع آن در روایات و قرآن وجود دارد تا زمان خلیفه دوم حلال بود و خلیفه دوم به خاطر کار عمرو بن حرث ممنوع کرد و بعد از عمر برخی موافق حرمت و برخی مخالف حرمت بودند و بین این گروه نزاع بود سپس پیروان خلیفه دست به تحریف زدند و گفتند حکم متعه در زمان پیامبر صلی الله علیه واله نسخ شد

کلید واژه

متعه - تحریم عمر { انا احرمهما } - اجتهاد در برابر نص - نسخ حکم - مهریه - ارث

بیان مساله

ازدواج موقت حلال است یا حرام ؟

- ازدواج موقت در مصادر خلفاء : ازدواجی است که در آن ارث وجود ندارد و طلاق وجود ندارد و پایان آن اگر مدت تعیین کرده باشند پایان مدت و الا سه شب است و باید در حضور دو شاهد صورت گیرد و با اذن ولی دختر و بعد از مدت باید باید به اندازه یک حیض عده نگه دارد¹
- ازدواج موقت در فقه مکتب اهل بیت : زن خود را برای مدتی معلوم با مهریه معلوم به ازدواج مردی در می آورد که ازدواج با او مانع شرعی نداشته باشد و زمانی که مدت معین شده تمام شد یا مرد مدت را به زن بخشید اگر دخول صورت گرفته باشد زن به مقدار دو حیض عده نگه می دارد و اگر صورت نگرفته عده نگه نمی دارد و اگر زن حیض نمی بیند چهل و پنج روز عده نگه می دارد²
- ازدواج موقت در کتاب خدا : آیه ۲۴ سوره نساء : فما استمتعتم به منهن فاتوهن اجورهن فریضه : زانی را که از آنها کام جستید مهریه آنها را بپردازید ، در برخی منابع اهل تسنن آمده که قرائت یا تفسیر آیه این طور است : فما استمتعتم به منهن الی اجل مسمى³
- ازدواج موقت در سنت :

¹ تفسیر قرطبی - صحیح بخاری - المصنف عبد الرزاق - تفسیر کشاف

² رجوع شود رساله های مراجع

³ مصنف عبد الرزاق از عطا - تفسیر طبری از حبیب ابن ثابت - تفسیر طبری از ابی نضره و عمیر و ابی اسحاق و مجاهد و قتاده و شعبه ابن حکم - جصاص در احکام القرآن از ابی نضره و ابی ثابت - بیهقی در سنن کبری از محمد ابن کعب - نووی در شرح صحیح مسلم - زمخشری از ابن عباس - قرطبی از ابن عباس و ابی ابن کعب - ابن کثیر از ابن عباس و ابی ابن کعب و سعید ابن جبیر و سدی - تفسیر سیوطی از ابی ابن ثابت و ابی نضره و قتاده و سعید ابن جبیر

- عبد الله ابن مسعود روایت می کند که در جنگ به پیامبر صلی الله علیه واله گفتیم بهتر نیست خود را اخته کنیم؟ نهی فرمودند و اجازه دادند با پرداخت مهریه زنان را به عقد موقت خود در آوریم و آیه ۸۷ سوره مائده را تلاوت فرمودند^۴
- جابر و سلمه بن اکوع روایت می کند که: جارچی پیامبر صلی الله علیه واله ندا داد: پیامبر صلی الله علیه واله اجازه دادند زنان را متعه کنید^۵
- سیره جهنی: پیامبر صلی الله علیه واله به ما اجازه متعه فرمودند و من و مرد دیگری به خواستگاری زنی از بنی عامر رفتیم و آن زن مرا پسندید سه روز با هم بودیم پیامبر صلی الله فرمودند هر کس با این زنان ازدواج موقت کرده آنان را آزاد کند^۶
- مسلم قریشی: اسماء دختر ابوبکر گفت ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله متعه انجام می دادیم^۷
- ابو سعید خدری: ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله متعه انجام می دادیم و مهریه را جامه قرار می دادیم^۸
- برخی از ما با قدح پر از آرد متعه انجام می دادیم^۹
- جابر: ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله متعه انجام می دادیم و این کار تا اواخر حکومت عمر ادامه داشت^{۱۰}
- جابر: ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله متعه انجام می دادیم^{۱۱}

• علت جلوگیری عمر از ازدواج موقت:

روایات درباره منع عمر مختلف است:

- عمرو ابن حریث با زنی ازدواج موقت کرد زن باردار شد آوردندش نزد عمر گفت آیا درست است؟ گفت بله عمر گفت چه کسی شاهد بوده؟ زن گفت مادرم یا ولی ام {اشتباه از راوی} عمر گفت چرا غیر از آنها نبودند^{۱۲}
- محمد ابن اسود ابن خلف: عمرو ابن حوشب با دوشیزه ای از قبیله بنی عامر بن لوی متعه کرد و آن دختر باردار شد و قصه به عمر رسید و گفت چه کسی را شاهد گرفتی؟ یکی از بستگانش را گفت عمر رفت بالای منبر و گفت چه می شود مردانی را که متعه می کنند و گواه نمی گیرند و آشکار نمی کنند^{۱۳}

⁴ صحیح مسلم - صحیح بخاری - مصنف عبد الرزاق - مصنف ابن ابی شیبه - مسند احمد - سنن بیهقی

⁵ صحیح بخاری - صحیح مسلم - مصنف عبد الرزاق

⁶ صحیح مسلم - مسند احمد - سنن بیهقی

⁷ مسند طیالسی

⁸ مسند احمد - مجمع الزوائد

⁹ مصنف عبد الرزاق

¹⁰ مسند احمد

¹¹ صحیح مسلم

¹² صحیح مسلم - شرح نووی - مصنف عبد الرزاق - سنن بیهقی - مسند احمد - فتح الباری - زاد المعاد - کنز المعال

¹³ مصنف عبد الرزاق

- ام عبد الله دختر ابي خثيمه : مردی از شام منزل من آمد و گفت بی همسری مرا در تنگناه قرار داده زنی برایم پیدا کن تا متعه کنم . او را به خواستگاری زنی بردم و مهریه تعیین کردند و گواه گرفتند تا مدتی زندگی کردند و از مدینه بیرون رفت و خبر به عمر رسید و او از من پرسید آیا درست است ؟ گفتم بله گفت وقتی برگشت به من خبر بده وقتی برگشت خبر دادم عمر به او گفت چرا این کار را کردی ؟ گفت : من این کار را زمان پیامبر صلی الله علیه و اله هم انجام دادم و ایشان نهی نکردند و ابوبکر نیز نهی نکرد و در زمان تو نهی برای ما بیان نشده عمر گفت قسم به خدا اگر قبل از آن نهی کرده بودم سنگسار می کردم ، از هم جدا شوید تا ازدواج از زنا شناخته شود^{۱۴}
- ربیعہ ابن امیہ بن خلف با یکی از زنان غیر عرب متعه کرد و دو تن از زنان زنا گواه گرفت بعد مدتی زن حامله شد خبر به عمر رسید خمشگین بر منبر رفت و گفت : خبر رسیده که ربیعہ بن امیہ با زن غیر عرب متعه کرده اگر قبل از این نهی کرده بودم سنگسار می کردم^{۱۵}
- سلمه بن امیہ با سلمی کنیز حکیم بن امیہ متعه کرد و سلمی بچه دار شد و سلمه حاشا کرد خبر به عمر رسید و متعه را ممنوع کرد^{۱۶}
- اراکه با سلمه بن امیہ متعه کرد و از او بچه دار شد و عمر به خاطر این نهی کرد^{۱۷}
- عمر : اگر مردی را پیش من بیاورند که متعه کرده باشد اگر زن داشته باشد سنگسارش می کنم و اگر نداشته باشد تازیانه اش می زنم^{۱۸}

سیر تاریخی متعه : برخی صحابه گفتند که آیه فما استمتعتم دربارہ متعه است و در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله بوده و زمان ابوبکر نیز بوده و عمر تدریجا نهی کرده یعنی اول در بحث شاهد سخت گرفت و سپس نهی کلی کرد و در جامعه اسلامی ممنوع شد و بعد نسلی آمدند که چیزی نمی دانستند جز نهی عمر

- طبری در کتاب سیره عمر : عمران به عمر گفت می خواهم نصیحتت کنم : امت در چهار چیز از تو ایراد می گیرند: .... متعه نساء را حرام کردی عمر گفت در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله ضرورت بود اما الان رفاه مردم زیاد است و می توانند با مهریه مناسب ازدواج کنند

- رد توجیه :

○ روایات متعه در زمان سفر بوده و از این جهت فرقی بین زمان پیامبر صلی الله علیه و اله و عمر نیست ، انسان ناچار از سفر است حال مردی که به مسافرت می رود با غریزه جنسی چه باید بکند آیا همه توانائی عصمت دارند لذا اسلام که برای هر مساله ای جواب دارد برای اینجا متعه را قرار داده است لذا است که امیر المومنین علیه السلام می فرمایند : اگر عمر متعه را حرام نمی کرد جز شقی زنا نمی کرد علاوه بر آن انسان هائی که در سفر نیستند گاهی از ازدواج دائم معذوراند و زن و مرد فرقی نمی کند چه راهی جز ازدواج موقت است !؟

○ اینکه عمر گفته ازدواج دائم کنند و بعد سه روز طلاق بگیرند دو حالت دارد :

- با قصد قبلی بوده : همان متعه است
- شوهر این قصد را دارد و از زن پنهان می کند : فریب و اهانت به زن است و جائی برای اعتماد زن باقی نمی ماند

• ازدواج موقت بعد از عمر

14 کنز العمال

15 مصنف عبد الرزاق - مسند شافعی - موطا مالک - سنن بیهقی - تفسیر سیوطی

16 اصابه

17 مصنف عبد الرزاق

18 مصنف ابن ابی شیبہ

چند نکته مقدماتی :

- عطا : اولین کسی که از او نام متعه را شنیدم صفوان بن یعلی بود که گفت معاویه در طائف زنی را به عقد موقت خود در آورد من ناپسند شمردم به ابن عباس گفتم و او گفت متعه روا است دلم آرام نگرفت به جابر ابن عبد الله گفتم او گفت : ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله وابوبکر و عمر متعه می کردیم تا اواخر دوران عمر^{۱۹}
- معاویه در طائف با معانه متعه کرد جابر می گوید معاویه هر سال برای معانه هدیه ای می فرستاد^{۲۰}
- عبد الله بن خثیم : در مکه زن عراقی عابده ای به همراه پسرش ابوامیه زندگی می کردند و سعید بن جبیر به خانه او زیاد می رفت به سعید گفتم زیاد به خانه او می روی گفت : او را متعه کردم و متعه از نوشیدن آب روا تر است^{۲۱}
- امیر المومنین علیه السلام : اگر عمر از متعه نهی نمی کرد جز شقی زنا نمی کرد^{۲۲}
- ابن عباس : متعه هدیه ای الهی بود و اگر عمر نهی نمی کرد جز شقی زنا نمی کرد^{۲۳}
- ابن عباس : خدا عمر را ببخشد متعه رحمت الهی بود و اگر نهی او نبود جز شقی زنا نمی کرد^{۲۴}

کسانی که بعد از عمر بر حلیت ازدواج موقت پافشاری کردند : اسماء بنت ابوبکر ، جابر ابن عبد الله ، ابن مسعود ، ابن عباس ، معاویه بن ابی سفیان ، عمرو ابن حریث ، ابوسعید خدری ، سلمه ، معبد بن امیه ، طاوس ، عطا ، سعید بن جبیر ، عمران ابن حصین ، ابن جریج^{۲۵}

اختلاف بین موافقان و مخالفان عمر :

- عبد الله بن زبیر در مکه گفت : مردمانی که خدا دل‌های آنها را مثل چشمشان کور کرده به حلیت متعه فتوی می دهند منظورشان ابن عباس بود ابن عباس در جواب گفت تو موجودی سبکسری به خدا در زمان پیامبر صلی الله علیه واله متعه حلال بود ابن زبیر گفت تو انجام بده تا سنگسارت کنم
- سعید بن جبیر : عبد الله ابن زبیر خطبه می خواند و بر فتوی حلیت متعه ابن عباس اعتراض می کرد ابن عباس گفت اگر راست می گوید از مادرش پرسید ، از مادرش پرسید و او گفت ابن عباس درست می گوید ، ابن عباس گفت اگر بخواهم مردانی را نام می برم که از طریق متعه به دنیا آمده اند
- شخصی به جابر گفت ابن عباس و ابن طبیر درباره متعه حج و نساء اختلاف کردند جابر گفت : ما در زمان پیامبر صلی الله علیه واله انجام می دادیم و سپس عمر نهی کرد و دیگر انجام ندادیم

¹⁹ مصنف عبد الرزاق

²⁰ مصنف عبد الرزاق

²¹ مصنف عبد الرزاق

²² تفسیر طبری - تفسیر نیشابوری - تفسیر فخر رازی - تفسیر ابن حبان - تفسیر سیوطی

²³ تفسیر قرطبی

²⁴ مصنف عبد الرزاق - احکام القرآن جصاص - بدایه المجتهد - در المنثور - نهایه اللغة - لسان العرب - تاج العروس

²⁵ المحلی ، شرح صحیح مسلم نووی ، تفسیر قرطبی ، المغنی

- به جابر گفتم ابن زبیر متعه را ممنوع و ابن عباس به آن دستور می دهد گفت حدیث بر دست من می چرخد ، ما در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله انجام می دادیم و عمر نهی کرد^{۲۶}
- خالد بن مهاجر بن سیف : پیش مردی بودم شخصی حکم متعه را پرسید ؟ دستور به انجام آن داد ابو عمره انصاری به او گفت : آهسته تر او گفت چرا؟! ما در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله انجام می دادیم

اختلاف بین ابن عباس و دیگران :

- ابن صفوان : ابن عباس فتوای به زنا می دهد ، ابن عباس گفت : من فتوای به زنا نمی دهم ، ابن صفوان ام اراکه را فراموش کرده ؟ به خدا فرزند آن زن از متعه است^{۲۷}
- ابن صفوان : ابن عباس فتوای به زنا می دهد ، ابن عباس تعدادی از فرزندان متعه را نام برد ، من فقط معبد ابن امیه را یادم هست^{۲۸}

اختلاف بین ابن عباس و عبد الله بن عمر :

روایات مختلف است :

- عبد الرحمن بن نعیم اعرجی : مردی از ابن عمر درباره متعه پرسید عبد الله خشمگین شد و گفت : ما در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله زناکار و بدکار نبودیم^{۲۹}
- به ابن عمر گفتند : ابن عباس متعه را اجازه می دهد گفت فکر نمی کنم چنین بگوید گفتند : به خدا می گوید گفت : به خدا در زمان عمر نمی توانست چنین بگوید و من آن را جز زنا نمی دانم^{۳۰}
- از عبد الله ابن عمر درباره متعه پرسیدند گفت حرام است گفتند ابن عباس فتوی می دهد گفت : چرا در زمان عمر مزومه نمی کرد؟^{۳۱}

کسانی که از عمر تبعیت کردند در حرمت ازدواج موقت : عبد الله ابن زبیر^{۳۲} ، ابن صفوان ، عبد الله ابن عمر

اقدامات بعدی پیروان مکتب خلفاء در مورد ازدواج موقت : تا زمان حکومت ابن زبیر از زور استفاده کردند و بعد از آن دست به تحریف زدند .

²⁶ این گفتگوها در زمان حکومت ابن زبیر بوده و قبل از خطبه نماز جمعه بوده زیرا ابن عباس خود را برتر از شرکت در خطبه نماز جمعه او می دانست واضح است که ابن زبیر و هیات حاکمه هیچ دلیل مستندی نداشتند و الا ارائه می کردند اما قائلین به حلیت همیشه استناد به سنت پیامبر صلی الله علیه و اله داشتند

²⁷ مصنف عبد الرزاق

²⁸ مصنف عبد الرزاق

گذشت که علت منع عمر ، متعه سلمه بن امیه با یک زن بود که زن باردار شد .

²⁹ مسند احمد

³⁰ مصنف عبد الرزاق

³¹ در المنثور

³² مصنف ابن ابی شیبہ

نمونه ای از تحریف ها :

روایاتی که ضعف سندی^{۳۳} دارند :

۱. شعر سرودن مقابل فتوای ابن عباس

- اشکال : در روایت از قول سعید ابن جبیر به ابن عباس اشکال گرفته شده در حالی که سعید بن جبیر همان کسی است که در مکه متعه کرد و مکین و یمانیان متعه را حلال می شمردند

۲. ابن عباس : متعه در اوائل اسلام بود تا اینکه آیه الا علی ازواجکم او ما ملکت ایمانهم { مگر بر همسران یا کنیزان } نازل شد ، هر دامنی جز این دو حرام است

- اشکال :

○ اگر حرف ابن عباس بود چرا بعد از نیم قرن بر حلیت پافشاری می کرد ؟

○ ازدواج موقت مصداق ازدواج است

○ در فرض صحت روایت و اینکه ابن عباس بعد از پیامبر صلی الله علیه و اله فتوای خود را رها کرده پس چه زمانی امیر المومنین علیه السلام به او که درباره متعه نرمش نشان داده فرمودند : تو مرد خودخواهی هستی

۳. جابر : همراه زنانی که با آنها متعه کرده بودیم بیرون آمدیم پیامبر صلی الله علیه و اله فرمودند : اینها تا روز قیامت حرام اند

- اشکال : احادیث صحیح و متواتر وجود دارد که جابر گفته : ما در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله متعه می کردیم

۴. ابوهریره : در راه غزوه تبوک در ثنیه الوداع زنانی را دیدیم که به خاطر اینکه شوهرانشان آنها را متعه و سپس جدا شده اند گریه می کردند ، پیامبر صلی الله علیه و اله فرمودند : متعه ، ازدواج و طلاق و عده و ارث را نابود یا حرام کرده است

- اشکال : ثنیه الوداع نام مکانی مشرف به مدینه است و این نام برای قبل از اسلام است نه بعد از اسلام ثانیاً چرا فقط زنان متعه برای خداحافظی آمدند ???

۵. امیر المومنین علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و اله از متعه نهی فرمودند گوید : متعه برای کسی بود که نمی توانست ازدواج کند و وقتی حکم ازدواج و طلاق و عده و ارث آمد نسخ شد

- اشکال : امیر المومنین علیه السلام : اگر عمر از متعه نهی نمی کرد جز شقی زنا نمی کرد

۶. عبد الله بن مسعود : طلاق و مهریه و عده و ارث متعه را نسخ کرده است

- اشکال :

³³ ضعف از ناحیه ناقلان روایت : روایت اول و ششم حجاج بن ارطاه / روایت دوم و هفتم موسی بن عبیده / روایت سوم صدقه بن عبد الله / روایت چهارم مومل بن ابراهیم / روایت پنجم موسی بن ایوب / روایت هشتم اسحق بن عبد الله بن ابی فروه / روایت نهم یحیی بن انسیه / روایت دهم منصور بن دینار ، منابع : تهذیب التهذیب - مجمع الزوائد - لسان المیزان - میزان الاعتدال - الجرح و التعديل

- راوی از ابن مسعود حکم بن عتیبه است و او در زمان ابن مسعود نبوده^{۳۴}
- ابن مسعود آیه فما استمتعتم را درباره متعه می داند
- سه روایت آخر می گفتند ازدواج دائم متعه را نسخ کرده یعنی همه ازدواج های پیامبر صلی الله علیه و اله و اصحاب تا زمان تشریح ازدواج دائم متعه بوده

۷. زید بن خالد جهنی : من و رفیقم در حال چانه زدن با زنی درباره متعه بودیم که خبر آمد : پیامبر صلی الله علیه و اله متعه و گوشت حیوان وحشی نیش دار و الاغ اهلی را حرام فرمودند

- اشکال : راوی چند روایت را با هم ترکیب کرده و همه را با یک سند و یک سیاق روایت کرده

- ۸. حارث بن غزیه : روز فتح مکه پیامبر صلی الله علیه و اله سه بار فرمودند متعه حرام است
- ۹. کعب بن مالک : پیامبر صلی الله علیه و اله از متعه نهی فرمودند
- ۱۰. عبد الله بن عمر : عمر گفت : چه در سر دارند مردانی که متعه می کنند ؟ در حالی که پیامبر صلی الله علیه و اله از آن نهی فرموده اند

روایاتی که صحیح السند اند به خاطر وجود در صحاح یا اشکال نکردن به سند آنها

احادیث :

- امیر المومنین علیه السام به ابن عباس فرمودند : تو مرد خود خواهی هستی پیامبر صلی الله علیه و اله از متعه و خوردن گوشت الاغ اهلی نهی فرمودند

- اشکال : در این روایت آمده است که پیامبر صلی الله علیه و اله در خیبر چیزی را حرام کردند :

- متعه : در خیبر زن مسلمان وجود نداشت و همه یهودی بودند و جواز ازدواج با زنان اهل کتاب در آن روز ثابت نیست^{۳۵} علاوه بر اینکه : سند حرمت متعه در خیبر همین یک سند است
- گوشت الاغ اهلی : ابن عباس برای حلیت گوشت الاغ اهلی به آیه {قل لا اجد فیما اوحی الی محرما} استدلال کرده است لذا ممکن است حرمت مخصوص الاغ های خیبر باشد به خاطر یکی از این علل در روایات : خمس آنها جدا نشده بوده / نجاست خوار بودند / نهی از غارت اموال دیگران
- ابوذر : متعه برای ما اصحاب پیامبر صلی الله علیه و اله سه روز حلال بود سپس نهی فرمودند

- اشکال این روایت مثل قبلی است

- سیره جهنی : در فتح مکه پانزده روز در مکه بودیم پیامبر صلی الله علیه و اله اجازه فرمودند که متعه کنیم من و یکی از اقوامم به خواستگاری زنی رفتیم و زن مرا پسندید و سپس متعه کردیم ، و از مکه بیرون نشدیم الا اینکه پیامبر صلی الله علیه و اله از آن نهی کردند روایت به سند های دیگر و تعابیر شبیه به آن وجود

- اشکال : روایت درست این است که پیامبر صلی الله علیه و اله فرمودند از زنانی که متعه کردید جدا شوید و آماده خروج از مکه شوید اما پیروان عمر تحریف کردند و روایت را این طور گفتند : تا روز قیامت برای شما حرام است

³⁴ تقریب التهذیب

³⁵ فتح الباری . زاد المعاد

نسخ حکم ازدواج موقت :

در کتب مختلف اهل تسنن آمده که متعه حلال شد و نسخ شد و سپس حلال شد و نسخ شد بریخ می گویند دو بار برخی می گویند چند بار و قرطبی می گوید هفت بار زیرا روایات حرمت مختلف است

اشکالات :

- این روایات تناقض دارند با :
  - روایت عمر : دو متعه در زمان پیامبر صلی الله علیه واله بود که من آنها را حرام می کنم
  - روایاتی که می گوید در زمان پیامبر صلی الله علیه واله انجام می دادیم و عمر به خاطر کار عمرو بن حریث ممنوع کرد
- چرا تا زمان ابن زبیر کسی به آن استشهاد نکرده

می پذیریم که : این روایات خیرخواهانه جعل شده برای دفاع از عمر و غافل از اینکه ضربه می زند به اصل اسلام

پیروان خلیفه از این روایات بهره می بردند مثل این داستان : مامون عباسی دستور داد متعه را حلال اعلام کنید یحیی بن اکثم مامون را ملاقات کرد مامون گفت چرا برافروخته ای؟ گفت به خاطر حلیت زنا پرسید زنا؟! جواب داد بله متعه زنا است در قرآن آمده که مومنان دامن خویش را نگه می دارند الا با همسر و کنیز آیا همسر موقت کنیز است؟ گفت نه گفت آیا همان همسری است که ارث می برد و اولادش ملحق می شود؟ گفت نه گفت زهری از ... از عیال بن ابی طالب روایت می کند که پیامبر صلی الله علیه واله متعه را حرام فرمودند مامون گفت چنین است؟ گفتند بله دستور داد متعه را حرام اعلام کنید

نتیجه گیری

ازدواج موقت از صدر اسلام بوده تا زمان خلافت عمر و عمر با اجتهاد در مقابل نص آن را حرام کرد و بعد از او عده ای با او موافق و آن را حرام و عده ای مخالف و آن را حلال می دانستند و بین این دو عده اختلاف بود و عده ای برای توجیه کار عمر دست به جعل حدیث زدند و گفتند در زمان پیامبر صلی الله علیه و اله چند بار نسخ شد

فهرست منابع

- صحیح بخاری دار ابن کثیر، دار الیمامه دمشق ۱۴۴۳
- مصنف عبد الرزاق دار التأسیل ۱۴۳۷
- الجامع لأحكام القرآن (تفسیر قرطبی) دار الکتب المصریة القاهرة ۱۳۸۴
- الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل دار الکتب العربی بیروت ۱۴۰۷
- جامع البیان عن تأویل آی القرآن دار التریب و التراث مکة المکرمة
- أحكام القرآن دار الکتب العلمیة بیروت
- السنن الکبریٰ (بیهقی) دار الکتب العلمیة بیروت
- المنهاج شرح صحیح مسلم بن الحجاج دار إحياء التراث العربی بیروت ۱۳۹۲
- الجامع الصحیح صحیح مسلم دار الطباعة العامرة ترکیه ۱۳۳۴
- صحیح البخاری دار ابن کثیر دار الیمامه دمشق ۱۴۱۴
- مسند الإمام أحمد بن حنبل دار الحدیث القاهرة ۱۴۱۶

- مجمع الزوائد ومنبع الفوائد مكتبة القدسى القاهرة ١٤١٤
- مسند أبى داود الطيالسى دار هجر مصر ١٤١٩
- فتح البارى شرح صحيح البخارى مكتبة الغرباء الأثرية المدينة النبوية ١٤١٧
- كنز العمال فى سنن الأقوال والأفعال مؤسسة الرسالة ١٤٠١
- الإصابة فى تمييز الصحابة دار الكتب العلمية بيروت ١٤١٥
- زاد المعاد فى هدى خير العباد دار عطاءات العلم الرياض ١٤٤٠
- مسند الإمام الشافعى دار الكتب العلمية بيروت ١٣٧٠
- موطأ الإمام مالك مؤسسة الرسالة بيروت ١٤١٢
- تفسير الجلالين دار الحديث القاهرة ١٤٣١
- المصنف {ابن ابى شيبه} دار كنوز إشبيليا للنشر والتوزيع الرياض ١٤٣٦
- البحر المحيط فى التفسير دار الفكر بيروت ١٤٢٠
- غرائب القرآن ورغائب الفرقان دار الكتب العلمية بيروت ١٤١٦
- مفاتيح الغيب او التفسير الكبير دار إحياء التراث العربى بيروت ١٤٢٠
- بداية المجتهد ونهاية المقتصد دار الحديث القاهرة ١٤٢٥
- الدر المنثور دار الفكر بيروت ١٤٣١
- تاج العروس من جواهر القاموس وزارة الإرشاد والأنباء فى الكويت
- لسان العرب دار صادر بيروت ١٤١٤
- المحلى بالآثار دار الفكر بيروت
- المغنى دار عالم الكتب للطباعة والنشر والتوزيع الرياض
- مجمع الزوائد ومنبع الفوائد مكتبة القدسى القاهرة ١٤١٤
- ميزان الاعتدال فى نقد الرجال دار المعرفة للطباعة والنشر بيروت ١٣٨٢
- الجرح والتعديل دار إحياء التراث العربى بيروت ١٢٧١